

פרשת חוקת

נושא השבוע: אבל לאומי

נושא השבוע

בפרשתנו מתים שניים ממנהיגי העם - מרים ואהרן. כשהגיע עם ישראל הנווד אל גבול ארץ אדום הגיע שעתו של אהרן להיפרד מחייו. הדבר נעשה באירוע רב רושם שבו עלה אהרן אל הר ההר וגווע שם למוות. בית ישראל כולו שראו במותו של אהרון בכו במשך שלושים יום. היה זה **אבל לאומי** על מותו של מנהיג אהוב.

לעם היהודי שמורים בלוח השנה מספר לא קטן של ימי צום ואבל לאומיים. **ארבעה** ימי צום גדולים נשמרו לעם היהודי בדבקות במשך כל הדורות זכר לחורבן ירושלים: **עשרה בטבת** - תחילת המצור על העיר, **י"ז בתמוז** - יום הבקעת חומות העיר, **תשעה באב** - שרפת בית המקדש ו**ג' בתשרי** - רצח גדליה בן אחיקם בידי רוצח מבני עמנו. עוד נקבע י"ג באדר כיום "**תענית אסתר**" זכר לתעניתה של אסתר המלכה ונערותיה, וכן מנהגי אבלות נוהגים בימי "**הספירה**" שבין פסח לשבועות. "תעניות ציבור" נוספות נגזרו מעת לעת לפי הצורך. מאז קום המדינה נוספו, לצערנו, עוד שלושה ימי זיכרון ממלכתיים - יום הזיכרון **לשואה** ולגבורה, יום הזיכרון **לחללי מערכות ישראל** ונפגעי האיבה ויום הזיכרון **לראש ממשלת ישראל** יצחק רבין שנרצח בידי בן עוולה. אלו הם ימי זיכרון שבהם נוהגים שבייתה מכל עשייה למשך זמן הצפירה, קיום אזכרות, עצרות עם וטקסי התייחדות, הדגלים במבנים הציבוריים מורדים **לחצי התורן** ותכניות השידור ברדיו ובטלוויזיה מיוחדות לאותו יום.

מה בפרשה

- **טקס שרפת הפרה האדומה** - אפרה ישמש להכנת מים שבהם יטהרו טמאי מת.
- **מות מרים**.
- **מי מריבה** - העם מתלונן על חוסר מים במדבר.
- **חטאו של משה** - שלא ברור מה הוא, ועונשו - לא להיכנס אל הארץ.
- **המסע מקדש לערבות מואב**.
- **המפגש בין ישראל לאדום** - בניי מבקשים ממלך אדום לעבור בארצו והוא מסרב.
- **מות אהרן והאבל עליו**.
- **המלחמה בערד ובחרמה**.
- **נחש הנחושת** - העם מתלונן שוב וה' שולח נחשים שרפים להכישם. לאחר שהם חוזרים בתשובה מקים משה נחש מנחושת המציל מהכשה.
- **שירת הבאר** - שירת הנוודים העוברים במדבריות ומחפשים מים.
- **מלחמה בסיחון** - אשר לא נתנו לישראל לעבור בארצם, ואף יצאו להילחם בהם.

פרשות

מה בדיוק **ראה** העם? האם ראה את אהרן גווע למוות? לפי **רש"י** מה שראה העם הוא את החזיון שהראו לו המלאכים, וזאת כדי שיוכלו להאמין שאכן מת אהרן. המוות ככלל איננו דבר **נתפס**, ומעיד מי שמת לו קרוב, כי רק ברגע **שראה** את אהובו מורד לקבר הצליח (אולי) להכיר **בסופיותו** של המוות.

על פי **חזקוני** באמת לא ראה העם את אהרן גווע, גם לא בחזיון. מה שראה העם הוא את **תגובותיו** של משה למותו של אהרן, וראייה זו הובילה אותם **להבנה** של מה שקרה. עוד מציע חזקוני שהראייה כאן אין משמעותה ראייה "בעיניים" אלא ראייה "בלב" - ידיעה.

נקודה למחשבה:

- ומה לדעתכם ראה העם?

מ

במקור שלפנינו מקובצים **שלושה** חלקי מדרשים, בהקשר למות אהרן. המדרשים יכולים להיקרא כמעין הספד של אהרן.

ד

המדרש הראשון מציג **עובדה והסבר**, ואילו בחלקו השני מוצגים שני **סיפורים** המוכיחים את ההסבר שניתן.

ר

העובדה המוצגת בחלקו הראשון של הטכסט מבוססת על שתי **אמירות**: במותו של משה נאמר שביכו אותו **"בני ישראל"** (דברים ל"ד 8) כשהפרשנות היא תמיד שהכוונה ב"בני" היא רק לגברים, ואילו את אהרון ביכו **"כל בית ישראל"** (במדבר כ"ז 27).

ש

כהסבר לעובדה זו נאמר כי משה היה מוכיח את העם. **האם זה שלילי?** תוכחה היא דבר הכרחי, אך הדרך בה היא נעשית משמעותית. כולנו שונאים את ה"אמרתי לך", אך יש דרכים עקיפות לתוכחה, לדוגמא הצגת תוצאה עתידית של מעשים.

משה מייצג את היד **הקשה** ואהרן את היד **הרכה**. ייתכן כי משה אהוד על חלק מצומצם ואהרן פופולרי בכל שכבות העם.

הסיפורים ממחישים את היד **הרכה** של אהרן, ומציגים את גישתו בכלל לגבי מעשים רעים של בני אדם. מה היא גישתו הייחודית של אהרן? להבדיל מהישירות של משה הוא נוהג בתחכום, במקום לומר "חטאתי" הוא אמר "הפסדת". במקום לומר: "אתה לא בסדר" אמר: "החבר שלך מצטער" – כלומר הוא מציג את **תוצאות** המעשה ולא **מטיח** אשמה (דבר שאינו נעים לאיש ומעורר התנגדות).

נושאים לדיון:

- כיצד נוכל להשתמש בדרכו של אהרן בחיינו או?
- כיצד אתם הייתם רוצים לשמוע תוכחה מהורים/מורים?

ה

השיר הנבחר **"דמעות של מלאכים"**, מתאר קושי וכאב כה גדולים הגורמים אפילו למלאכים להזיל דמעה.

ש

שיר זה נכלל בדרך כלל בין השירים המושמעים בימי **זיכרון לאומיים**, או במקרים של חלילה **פיגוע** או **אסון**, ואלו מתרחשים לצערנו לא אחת במדינת ישראל. שירים שקטים ועצובים מסוג זה תורמים **לאוירת** האבל הלאומי באותם ימים, ומסייעים לכלל האזרחים להתחבר אל אותן תחושות אבל וכאב.

ר

ניתן להזמין את התלמידים לספר על **תחושותיהם** כשהם שומעים את השיר הזה או

שירים הדומים לו.